

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
10 ераи. у алату, на по године
10 ераи. у алату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом са
укупним износом админис-
трације „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Галадановићу, к. п. аген-
ту у Котор. Доноси се шаљу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе шаља се: на сваку
ријеч или на број од пет цие-
ра по 2 новчића на прав пут, а
на сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— У уторник поводом свеча-
ности руског реда Св. Ђорђа имала
је бити по обичају војничка парада,
која је изостала због ружног време-
на. Послије полне били су позвани у
Двор сви витезови св. Ђорђа као и про-
сти војници, носиоци крста истог реда,
а тако и сви Милошевици и официрско
тјело, гдје је Њ. Кр. В. Господар написао
Њ. В. Цару Николи као старјепини
истога реда и свима храбрим витезо-
вима, који припадају овом реду. Из-
међу Њ. Величанства Цара и Њ. Кр.
Височанства Књазва измијењене су
биле срдачне депеше.

— Трговински уговор између
Италије и Црне Горе, коме рок из-
лази 1 Јануара 1903 године, узајам-
ним споразумом, продужен је до 1
Јануара 1904 године. —

Будући трговински уговор из-
међу Италије и Црне Горе сачиња-
ва основу свима уговорима с другим
државама, то се овим саопштава
вјестијема, да и њихови уговори с
Црном Гором остају на снагу до
свршетка идуће године.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 29 новембра.

Званично објављене и по телегра-
фу саопштене реформе у администра-
цији турских јевропских провинција
у суштини гласе: Жандармерија ће
бити састављена из Мухамеданаца и
Хришћана. Смјењивање и постављање
жандармеријских официра и поли-
цијских комесара може бити само са
одобрењем валије. За полицијске ко-
месаре и агенте биће наименовани
Мухамеданци и Хришћани, који
знаду писати. Валијама је дужност
да нагледају и да се брину о на-
претку домаће привреде, јавних гра-
ђевина и индустрије. Биће поста-
вљени нови управитељи јавних гра-
ђевина и придодани валијама. Си-
стем принудног рада — кулука —
по друмовима остаје исти као и до
сада. Пет од сто вилаетских прихода
биће намијењени јавним грађевинама.
Мјеста од преко педесет кућа добиће
по једну народну школу. У главним
варошима савицака и вилаета биће
заведене приправне школе. Два ди-
јела новца, који вилает одређа за
наставу, биће употребљени за школе
у вилаету, а трећи дио за више
школе у Цариграду. За управитеља
срезова, који припадају и зависе од
једног вилаета, биће образовани
кајамакати. Управитељи и драго-
мани за спољну вилаетску службу
биће наименовани са одобрењем ми-
нистра спољних послова. Валијама
је дужност, да се брину, да чинов-
ници савјесно отпљивају своје по-
слове. Избор мутесарифа и генерал-
них инспектора вилаета вршиће из-
борна комисија за грађанске власти,
а одобраваће валија. Досадашњи при-
цап за бирање судских чиновника
биће укинут; у будуће ће судске
чиновнике именовати министар прав-
де, Мухамеданци и Хришћани у јед-
наком броју. Срезови ће добити

судове подијељене у двије секције
за грађанске и кривичне предмете
као и савицака. Судови морају дје-
ловати потпуно независно, као што
законом прописује. Оне, који раде
против закона, морају настати и ново-
наименовани инспектори доставити
министру правде, којих ће их одма
забацити и дати под истрагу. Ново-
наименовани генерални инспектор,
коме су додијељени војни и цивилни
чиновници има дужност: да контро-
лише увиђање ових мјера; да изви-
јести Порту које мјере нијесу уве-
дене; да надзирава над управом и
финансирањем и да предлаже Порту
поправке у том смислу; да се савје-
тује са валијом о смјењивању и по-
стављању чиновника, да окривљене
чиновнике ставља под истрагу и да
предлаже Порту замјенике чинов-
ника, који су наименовани прагом.
Ново установљена комисија, која ће
бити састављена од једног пресјед-
ника и три члана имаће дужност,
да проучава извјештаје, које Порту
буду послати валије и генерални
инспектори, да са валијом и ин-
спектором води преписку, и своје одлуке
доставља непосредно великом везиру.

Петроградско „Н. Време“ није
имало издвојено овим реформама,
у којима не види никакве јамства,
да ће се побољшати стање Хриш-
ћана. „Учешће Хришћана у жан-
дармерији и полицији ништа не по-
маже. Треба се сјетити, да је Хриш-
ћанин у Турској (осим католика у
неким областима) бесловесно биће,
које нема права да носи оружје.
Жандар Хришћанин не значи ништа,
кад нема ослободу у квалитету, а то
би само могло бити, кад би међу
официрима било Јевропејаца... По
судовима хришћански судије такођер
неће бити од користи. Треба да по
свим судовима или бар по вишим
буде по један правник Јевропејац,
који би могао контролирати суђење...
Разумије се по себи, да избор ових
јевропских правника, администратора
и жандармеријских и полицијских
официра, не може бити остављен
Турцима, него треба да буде пот-
чињен контроли варочите јевропске
комисије из јевропских консула у
сваком вилаету. Оваква контрола
била би минимум потребног јевроп-
ског учешћа у рјешавању горућих
питања у Македонији и другим тур-
ским провинцијама, и мање би вр-
јеђао од икаквог другог облика ми-
јешања турско самољубље и шару-
шавало права турског суверенитета.
У ствари то не би било ништа ново,
јер се одавна већ установио обичај,
да консули посредују у сличним слу-
чајевима“. Тако петроградски лист.

И прашка „Политик“ тако исто
мисли о доброти ових реформа, па ова-
ко песимистички завршује: „Источно
питање опет је покренуто и оно
захтијева да буде ријешено. Ми се
без сумње налазимо уочи обилних
догађаја, који ће се одавати и на
друге државе“.

Ваш у овом часу и Биограду
братаки дочекују цијет бугарске
интелигенције. Сви биоградски ли-
стови срдечно поздрављају своје го-
сте. „Одјек“ пише између осталог:
„У гостима, који су нам дошли из
Бугарске и које ми поздрављамо с
искреном добродошлицом, гледамо
почетак једне велике заједничке
културне акције на Балканском по-

луострву. Срби и Бугари могу за-
једно да иду; они треба заједно да
иду; они морају заједно ићи, ако су
ради, да сачувају своје вјековне те-
ковине и омаке словенске расе; они
морају заједно ићи и због виших
задаћа, који Србима и Бугарима
предстоје. Ви, разумни људи, књи-
жевници, ујетници, државници срп-
ски и бугарски, ставите ближе је-
дан уз другог; збисте се ближе у
једну колону, у један бојни ред —
па ће тада и народ наш поћи за
нама и са нама... Или ћемо доче-
кати те ће и Срби и Бугари заједно
извићи на бојно поље, на којем је
проливена братска крв, и ту заједно
одржати помен покојницима; или ће
и једнима и другима аустројски
апови претурати кости погинулих
а враг словенства демонски се це-
рити заједничкој пропасти Срба и
Бугара“.

Овај српско-бугарски саставак
доказује, да се самосвијест Балкан-
ских народа, у овоме часу заједнич-
ке опасности, ипак почиње будити.
Еда би Бог дао да се и пробуди!

О значајном престоном говору
Краља румунског, који нам је био
у изводу телеграфом саопштен, није
било по листовима, које ми тражимо,
одјави, каквог смо очекивали, осим
у московском „Руском Листку“, који
између осталог пише: „Прекрасне
ријечи Краља Карла, да је састанак
у Румчуку и на Плевни установио
од сад пријатељске односе између
Румунске и Бугарске, цео словен-
ски свијет радошћу ће поздравити.
Ова потврда увисшеног говорника
има неомали велики значај. Краљ је
пред преставиштво свог народа
казао, како је био дирнут срдачним и
топлим дочеком свега бугарског на-
рода. Велико је признање бугарског
народа за проливу румунску крв у
име његовог ослобођења од турскога
јарма. Краљ је нагласио, да је ово
свето дјело остварено ратним подви-
зима руско-румунске војске, којом
је он сам заповиједао. Румунско-
бугарско зближење — то је први и
најважнији корак на путу остварења
велике балканске идеје. Узајамно не-
повјерење између младих државних
организама, што је плод узајамног
несхваћања својих интереса, дубоко
огорчава најбоље умове и срца. Ово
узајамно неповјерење само снажи
њиховог општег непријатеља а слаби
њих саме у економском обзиру и
доводи у зависност од њихових по-
хлепних суседа. Чим се брже спора-
зумију Србија, Бугарска и Црна
Гора, тим ће прије ријешити ова
питања, која сада узнемирују Балкан.
То је исто свечано рекао Краљ Карло,
што је важан симбол победе Словен-
ства, које се приближује на бли-
ском нам Истоку“.

На обалама Венецуоле, у Ка-
рајском мору скупиле су се три
ратне ескадре: немачка, инглеска и
американска. Немци и Инглеси хоће
да камене малу американску репу-
блику за несправну исплату дугова
јевропским сапиталистима. Амери-
канско бродовље пашеће што чине
Немци и Инглеси, али без сумње
не као проста посматраоца, него да
забране окупацију и једне стопе
американске земље. Како ће Немци
и Инглеси доћи до новца, то је

заговорка. Земља је тек преживјела
револуцију. Поредак је које-како
успостављен, али је државна каса
празна. Листови су доносили, да ће
Немачка и Инглеска ударити секве-
стар на царинске дохотке, а ради тога,
требао би да искрпају војске у глав-
ним лукама венецуелских градова,
кад би то допустила влада Сјед. Др-
жава. Ова невањена република не
ужива специјалну заштиту Сједиње-
них Држава, основану уговором, ипак
пресједник Рузвелт сматрао је потре-
битим, да предупреди Немце и Ин-
глесе, да се он не противи, да тржи
своје, али да не допушта, да Јевро-
пејци окупирају венецуелско земљи-
ште. Америка Американцима. Он та-
кођер није хтио гарантовати у име
Сједињених Држава исплату дугова
венецуелске републике јевропским
кредиторима. Тако је напустио врло
ваплетен положај, да каква случај-
ност може имати обилних посљеди-
ца. Инглески листови већ докопа-
да су венецуелске канонијере ухва-
тили четири инглеска параброда на
ријечи Ориноку. На сваки начин вла-
да Сједињених Држава скупила је
велике поморске силе у Карајском
мору; тамо је и јака ескадра ра-
ди вимних мисли, у којима ће
учествовати и инглески адмирал: Хи-
ггинсон, Коглен и Кроуиншилд; та-
мо је пошла и американска ескадра,
која је крстарила све прошле, лето
и јесен у средовном мору. Вливу
обала венецуелских наоди се врло
јака флота американска; она је мно-
го јача него скупа немачка и ин-
глеска ескадра.

Тако пише „Н. Време“, а обра-
ћамо пажњу на наше депеше о то-
ме питању.

Срби и Русија.

Под овим насловом петроград „Н.
Време“ доноси следећи чланак:

„Сваки Рус имао се из свега ср-
ца обрадовати, прочитавши ријечи,
које је Црногорски Књаз Никола из-
говорио, пријављући свечано новог
руског преставиштва на Цетињу, г.
Шчеглова. Књаз је споменуо непре-
кидне везе, које сједињавају Русију
и Црну Гору, братске односе, утвр-
ђене заједничком славом и искуше-
њима, освештене историјом и дубоко
запечатане у срцима свих добрих Срба.
Књаз је изјавио, да је Црна Гора
вјерна и непоколебљива стража Словен-
ског Југа и да потпору и за-
штити моћне Русије Црна Гора при-
ма чувством благодарности и готово-
шћу на све могуће жртве.“

„У овим ријечима нема ништа
новога, до сада непознатог; али
има ствари, које је мило чути много
пута, када вјерујеш оне, ко гово-
ри, и када постоји извесна потреба,
да се расију црне сјене немилых
сумња, које се сакупљају током вре-
мена. Нама су дошатавали са свих
страна Јевропе од неколико година,
да Црна Гора није више оно што
је била, да она води своју оубену
политику, и да је готова да нас за-
мијени Италијом, и да ће јој она пре-
дати Јужно Словенство за изједну
леће њеног благовољења... Није би-
ло ни једног стварног повода овим
гласовима, а међу тим они су нахо-
дили до изјасног степена природно
земљиште у човјечијем лажовијерју.“

Али је Књаз још једном и свечано исповједио своју политичку вјеру и сасвим навријеме разнедрио помрачену атмосферу Балканског Запада. Односно оданости нама и Словенству Црне Горе, наше јужне страже, ми можемо бити сасвим мирни, можемо бити увјерени и у оданости *свих до брва Срба*, и ми ћемо се надати, да се већ неће наћи Срба *недобрих*, у пркос пророчанствима наших општих добродјелица у Бечу и Будапешти. Ипак би смо жељели, да ријечи, које су се громко чуле са Цетиња, нађу својевремено одзив у столицу друге слободне српске земље, која у нашим очима није мање повнана, да стоји на стражи Јужног Словенства и велике будућности српскога народа. У своје вријеме Црногорски Књаз Никола био је проглашен руским Царем јединим пријатељем, и ово „једино пријатељство“ послужило је као нова копча између нас и Црне Горе. Мило је слушати да је ово пријатељство невањјеживо, али би жалосно било доћи до убјеђења, да у овој дружба не може бити трећега постојаног и поузданог учесника из српскога народа, жалосно би било овет поновити горду али горку ријеч *једини*.

„Игледа да су у Биограду од нас увријеђени и наврно држе да имају довољно узрока. Ми те узроке не ћемо истраживати: они ни у ком случају не могу бити објавни и рјешитељни. Боље нека у Биограду промисле, бивали истинског пријатељства и љубави без жртава и тешких часова? Ако биоградски државници у овоме сумњају, онда нека се они сјете поучне историје руско-црногорских односа.“

Харковски „Јужни Крај“, истим поводом, у водном чланку, између осталог вели:

„Заједница Црне Горе с Русијом факт је опште познати и невањјена основа политике мудрога и честитог Књаза Црне Горе. У садашњем стању ствари на Балканском полуострву ријечи Његова Вишочанства г. Шегелову добивају особито значај. Веомо је знаменито, што се у овом случају Књаз Никола појавио тумачем мисли и осјећаја не само својих храбрих Црногораца него и *свих добрих Срба*. Књаз Никола одиста има право. Општи и славна

подвизи Русије и Црне Горе, без сумње, дубоко су запечаћени у срцу свакога доброга Срба, ма гдје он живио...“

Исти лист опет на уводном мјесту доноси поводом телеграма Њ. Кр. Кр. В. В. Књаза Николе и Књаза Лавила и Њ. В. Књаза Мирка на дан празника стријељачког пука Њ. Кр. В. Књаза Николе, у ком су часници његови Узвишени Синови, управљених команданту пука, пуковнику Лукевићу у Одеси, летимично прегледа све балканске државе, па говори:

„Мислећи о свим овим догађајима, у којима се огледа расположење држава Православног Истока, не може се а да се не онави цио ред сјенака, које појављују како у ономе што се говори, тако у ономе што се не изговара.“

„Само нема ништа нејасно, ништа сумњиво, ништа не изговорено у оним ријечима и у оним депешама које долазе са Цетиња. Црногорски Књаз, чланови Црногорског Дома и сва Црва Гора, очевидно, сви су искрени, убјеђени, непоколебиви и вјерни пријатељи Русије, као што су вагда били“.

Да се послужимо ријечима „Н. Времена“: у овом одзиву тако угледних органа јавног мњења рускога народа нема ништа новог, али има ствари, које је мило више пута чути...

ТРАНЗБАЛКАНСКА ЖЕЉЕЗНИЦА.

Мисао велика и за Балканске државе најспасоноснија о транзалбанској жељезници, за коју су највише војевали у публицистици Франца Лоаза и Рус Гордон, као што је познато нашим читаоцима, са задовољством можемо констатирати, да није батаљена него да се све више свом остварењу приближује.

Добили смо свеску од 1 децембра парижке „Revue des Etudes Franco-Russes“, која доноси од свога уредника г. Ш. де Ларивьера чланак „Из Париза у Одесу“, у ком се наводе факти, који то потврђују.

На први поглед, ваља г. писац једна линија директне комуникације између Француске и Балканских држава, између Париза и Одесе, преко Фосиља, Симплон, Јадрана, Бара, Ниша, изгледа подухвато смјело или бар гизанско. Али је г. Лоаз, економиста широким и практичним погледа, доказао фактима и цифрама притивно Овај пут, Париз—Одеса, тако је важан за француску економску будућност, у колико

се тиче наших будућих односа са Италијом, Балканом и јужном Русијом, да заслужује проучити га.

Радња на прокопавању Симплон брва не бити готова, која ће сасвим преобразити путове јевропске комуникације Она ће установити по превасходству саобраћај између Запада и Истока. Дакле је Француској потребит што краћи приступ Симплонском тунелу. Г. Лоаз доказује да је најкраћи пут између Париза и Женева кроз Фосиљ, преко Дижона и Лон Ле-Солвира.

Јадранско море позвано је да заузме своју пређашњу важност. Њему је суђено да веже словенски свијет са латинским. Јадранско море ће подићи италијанску мрнарницу. Пут Париз—Одеса оживиће Јадран. Транзалбанска жељезница оствариће се. Не тиче се него довести у везу Дунав с Јадраном, од Одесе до Бара, преко Кладова и Ниша — свега 400 километара од Ниша до Бара — и то је одговор аустро-угарском пројекту Беч—Солун преко Новог Пазара. Ова ће се транзалбанска жељезница остварити јер је у интересу најетварнијем Русије, Србије и балканских држава, а такође у интересу Италије, особито Турске: „болесник“ не хоће да умре, него да се опире на сваки начин немачком Drang-у на Солун По сагласју интереса толиких држава „транзалбанска“ жељезница, не може дуго времена проћи, а да се не почне у дјело приводити, особито с обзиром на Аустрију.

Прокопавање Фосиља у исто доба отпочеће. Не може друкчије бити. Зар ће Француска одбити грађење једне линије, која ће у вези са напредним умножити њен саобраћај свим оним што ће тим изгубити Немачка! Ко не види, да ће онај дан, кад се „прокопа“ Фосиљ и кад се сагради линија Нип—Бар, бити отворен пут Париз—Одеса?

Данас је саобраћај Инглеске, Белгије и Француске са Русијом и са Балканом упућен мало преко Средоземног мора, много преко Немачке. Преко саме Немачке ианоси преко 300 милиона. Немачка је све себи подложила. Ми смо њени трибутари. Наши производи као и наши путници морају преко централне Јевропе на Балкан. Немачкој и Аустрији је у власти да пале или да прекину наше одnose са њим „пријатељима и савезницима“. Ко у томе не види неизвјерни предјудик за нас у вријеме рата? Исто је то у вријеме мира са гледишта економског. Сврха је била тројног савеза да подигне

преграду, колико сам захваћа, између Балканских држава, Русије и Француске. Наше је да преграду учинимо узалудном; и економски интереси Француске, који се дијелом слажу са оним Инглеске и Белгије, овдје се слажу и са нашим политичким интересима.

Линија Париз—Одеса кроз Фосиљ и Симплон на Јадран и „Транзалбанска“ биће *јужни пут*, који ће свести на минимум растојање од Кале до Ниша и биће сабилни конкурент *пути у средње Јевропе*.

У питањима економске стратегије треба предвидјети будућност. Прокопавање Симплон преобратиће велике линије јевропске комуникације, — индиска пошта одиће на Симплон, — и с тог је потребито да Италија установи линију Млетке—Бар, уздуж Јадранског мора. О томе се већ мисли у Италији. И ако Италија оствари пројект, већ проучаван у парламенту, у штмпи и у министарском са вјету, да се воденим путем састави Лаго Мађоре са Јадраном, користећи се ријеком По, линија од Симплон на Јадран тако ће скратити пут, да ће га свака претпостављати ономе централне Јевропе. Осим тога превоз преко воде три пута је јевтинији од оног жељезницом.

Тиче се дакле знати, хоће ли Француска да се користи овим будућим путем, да умножи своје трговинске односе са Балканом и са јужном Русијом као и са Италијом и Швајцарском, и да наврне знатни дио саобраћаја Инглеске и Белгије истим путем, што је већ Симплон учинио, али прокопавање Фосиља усавршава то величанствено дјело.

Једна комисија проучава то питање, али још није изрекла свој суд. Ипак су неке линије напуштене, које су понека локални интерес захтијевали, те изгледа да је та комисија добро расположена према линији Фосиљској. Одиста ће за то требати сто милиона, али град Женева, који то јако жели, узмеће на себе добар дио тог трошка, као што се већ ангажирао. То саучетће допринијеће, да се предузме тај тунел, који није тако огроман, у савршењу са оним Симплонским. Од назад двије године, од кад се та мисао покренула, она је толико напредовала, да се може сматрати партијом добиеном. Влада француска иницијела је већ то питање у департаментским са вјетија и у трговинским камарама. Велика већина департаментских са вјета и једнодушност трговинских камара пристајипита Сјеверног мора, Маина и Атлантика одлучио су се изразили у корист Фосиља.

ЛИСТАК.

БРАТОНОЖИЋИ

а) Географија.

Братоношко племе заузима најјевернију дио Зетске нахије и дијели се на *Горње Братоношке* или *Брскуч* и *Доне Братоношке* или само *Братоношке*; оно се пружа између сусједних племена: Куча са истока, Пипера са запада, Рована и Лијеве Ријеке са сјевера. Братоношки заузимају оно крпно и неравно земљиште између ријека Мораче и Мале Ријеке: њих раздваја од Пипера р. Морача од *Крушевачке Луке* у сјевер до угла, који чини р. Морача са брдацим *Острицом* у југ, у дну поља *Морачице*. Она водена линија, која раздваја Братоношке од западног им сусједа Пипера, са којим су много крвили се и непријатељствовали, била би дуга до четири сахата пјешачког пута. Са југа дијели Братоношке од Куча, односно кучког села *Виноа*, сухопутна линија, која иде од угла брда *Острице* и р. Мораче, осјеом *Острице* на *Јелим Дуб*, куда пролази главни друм, „цада“, за Васојевиће и Морачу; ту се налази и један кучки хан, који остаје у кучком худуту даље ова линија иде с Јелина Дуба на *Лајковића Главицу* па на *Бунац*, на *Малу ријеку*, гдје се налазе 2—3 млина, од којих је један Братоношки. Ова крпундеста сухопутна линија била би дуга до један сахат пјешачког пута. Од истока иде водена линија, Мала ријека, која раздваја Братоношке од сродног и пријатељског им племена Куча, са којим су у друштву много крви пролили у борби са Арнауцима да очувају своју независност, у вријеме племенског сепаратизма. Ова линија пружа се од Бунаца у југ до *Ножице* у сјевер, под *Стравче* одакле Мала ријека почиње носити своје име, у размаку близу до 4 уре пута; а сјеверна линија, која би одвајала и међшила Братоношке од сјеверни им сусједа Рована и Лијеве Ријеке,

односно Васојевића, била би она која иде од Крушевачке Луке на Морачи потоком Крушевачком до извора на *Крушевцу* (ливање) — ова линија дијели Братоношке и Ровне; — с Крушевца иде даље на ровачки пут, па њим на васојевацко село *Пити* близу *Морича куће*, која је позната из племенске борбе братоношке и васојевиће — о кој постоји народна пјесма — па одатле иде на *Обод*, *Дутовски* катун, па на *Голу спирату*, на *Камени главу*, на *Маклен* па на *Ножицу*, а одатле Ножицом на Малу ријеку под *Стравче*. Ова крпундава, сухопутна линија дуга била би до 2 сахата наравног пута.

Међу повученим међама простиру се Братоношки, који се пружају од југа у сјевер до 4 сахата пјешачког пута, од истока у запад средином до 1½ сат, сјеверним крајем до 2 а јужним до један сахат пута лаганог, љирацијског; они са својим међама чинили би једну геометријску фигуру, која би најближе била трапезонду,*) земљиште је кршвено и неравно; највећа су брда у сјеверисток *Вјетерник*, планина брства *Балевица*, камо спадају села: *Пелев Бријег* са *Змицком* и *Болесестром*, *Вилац* и *Кисјелица*, а обрастаје са самог буковом шумом; на њему су највећи врхови *Амшавцац*, на коме је подигнута једна камена пирамида, коју тамо зову „нумеро“; мањи су врхови у *Вјетрнику*: *Борово брдо*, *Камени глава*, *Пранчицац* и др. у сјевер: *Сиљаник*, *Дутовска планина*, богата буковом шумом и пашом; поред буке у овој лутовској планини има: борова, тисе и нешто мало јеле; највећи врхови на њему су: *Вилино Коло*, *Мач*, *Глава од Лавина* и др; *Платије*, које се пружају лутовом обалом р. Мораче од *Дубачице*, гдје постоје 2—3 лутовске колибе, па до *Крушевачке луке*; ово је најбогатије пасиште у Братоношћима, својина је општине лутовске, а обрадло је јасеном и зановијетом. У *Платијама* је

*) И овог простора искључује се *Брскуч*, јер Брскуч чини једну засебну етнографску јединицу састављену из кучког и братоношког елемента

П. М.

највећи врх гола и крпна *Јаворачка Пећина* у подножју које је смјештено село *Лутова*, које се дијели на *Лутово* и *Гусиби*. За *Платије* се везују луж обале р. Мораче *Небишке стрме*, *Липа* и *Лесине*, својина пелебрешка и косјеничка, а за ове се опет везује у истом правцу, који иде од сјевера к југу пашом и јасеном и шумом богата *Дона Гора*, својина вилачка и *Калуђерова Брда*, својина манастира *Дуге* који се налази у подножју истог на лијевој обали р. Мораче. У западном подножју *Калуђерова Брда*, не далеко од манастира смјештено је село *Дуга*, које насељавају браство *Вујовићи* са *Селима* (6 кућа). Мало јужније у истом правцу шири се највећа и најљепша братоношка равна *Морачица*, која се простире између *Дуге*, *Калуђерова Брда*, *Острице* и *Селине Главе* и *Мораче* у размаку од 20 минута дужице и 10 ширине. На сјеверној страни истог смјештено је село (до 10 кућа) *Платици*, које на сељава браство *Вилевић* и *Лажковић*, који проишле од онијех *Павличића* у *Бјелопавлићима*. Сва ова именована мјеста и брегови, пружају се у правцу од сјевера к југу и заузимају западни дио братоношког земљишта. Десном обалом Мале Ријеке пружају се у правцу од југа к сјеверу: *Јелим Дуб*, *Поткрш*, гдје је село истог имена, *Грбовице*, *Пореднице*, *Морачица*, *Парачка Спирата*, гдје се налази парачки убој, *Терде Савице*, богате рујенином и липом, на врху којих се налази село од 20 домова *Сеошница*, *Малиник*, највећи од свију, *Обла Пећ* и *Хајдучка Пећина*, гдје Мала Ријека прима р. *Ножицу*, у коју се од сјевера слијевају *Лијева Ријека* или *Ковачица* и *Поток од Леваја* и ријеку *Брскуч*. Мала ријека није ништа друго него продужење р. *Ножице*, која иде од моста на *Ножици*, куда води „цада“ од *Полгорине* за *Андријевицу* и гдје постоје 2—3 хана, неколико кућа и млинова све то носи име *Ножица*, па правце у исток до *Хајдучке Пећине* у дуљину до ½ сата пута. У том путу од по сата пута хода прима *Ковачицу* или *Лијеву ријеку* и *Поток од Леваја*. Код *Хајдучке Пећине*

Ножица скреће свој ток од истока к југу, пошто обиће *Хајдучку Пећину* и прими ријеку *Брскуч* иде право у југ и зове се *Мала ријека*. *Хајдучка Пећина*, гдје се и данас познају трагови хајдучког стања, чини један гробан. Ово је источна страна братоношког земљишта. Средином Братоношких дужу се главце, које заузимају једну половину братоношког земљишта: *Потова Страна*, у подножју које је село *Вилац*, *Вујово Осије*, *Љијков Бријег*, *Чектула*, *Присојница* или *Дебали Бријег*, *Кришће*, око кога су два брства једног поријекла. Пелевчани и Кисјелчани, водили рат на смрт и живот читаво по године — од Госпољина-дана до Мученика, коме да припаде *Веља* и *Мали Градина*, у подножју које је село истог имена. *Вељи* и *Мали Градинак* у источном бату којих је повећи до *Змицац* са селом истог имена и једном повећом локвом коју зову „Језеро“; *Робова* и *Гуњова Глава*, *Гомила*, на којој се налази клопотска црква, храм св. Вознесења, *Клопотска Скала* и др. *Брегони* ови, као и све остало земљиште обрасло је гором, коју поглавито саставља зановјет и јасен и чини главну циљу ситнијој марви, о којој становници овог земљишта поглавито и живе. Поред јасена и зановијети има још: шуме или лијесковине, дријена, од кога се пече ракија у велико (као у Бару од смокава, а у Шестанима од мурава), куновине, маклена, прнограба, бјеловине, деровине, грабоване, смрке, руја, липе; винова лоза доспијева до *Пелевог Бријега* и *Кисјелице*; даље у сјевер је нема, а смокава, ипак не продава *Клопотску Скалу*. Има шљиве по гдје-гдје крушке и јабуке, трешње мало. У осталом воће слабо се гаји, те о њему не заслужује ни говорити. Споменути нам је још једну братоношку равна, *Јаблац* који се налази на сјеверној граници братоношкој, међу *Вјетерником*, *Сиљаником*, који се јужно од *Јаблана* везују, и р. *Ножица*. Ту су 5—6 кућа најстаријих становника братоношких *Даловић* и *Бокумири*.

(Наставиће се).

И казало дана француска трговинска камара у Лондону у истом смислу, у накнаду онога што је наша економија изгубила путем Сан-Гатарда.

Швајцарска то исто жели ватрено као и Италија, гдје су образована три одбора: у Риму, у Милану и у Бриндизи, а у погледу је још један у Млечима, којима је сврха да раде за Фосилску линију као најкраћу између Калеа и Бриндизи. У одборима има добар број првака политичких, војничких и индустријалних италијанских, са једнодушним увјерењем да ће ова линија развити у велике саобраћај између Италије и Француске. А ко не види да ће ово економско приближење двају народа послужити њиховом коначном споразуму и на политичком пољу?

Прошлог 25 септембра састао се у Женеви међународни конгрес одбора француских, швајцарских и италијанских, установљених за Фосилски тунел. Тај конгрес, на ком су биле представљене Француска, Швајцарска и Италија знатним људима, имао је знатан успјех. Швајцарски представници ангажирали су се тако, да је обезбјеђено новчано саучешће федералног савјета. А генерал Биготи рекао је у име Италије, да ће Фосилски тунел подићи вриједност Симплонском и учинити међународну линију првостепено. Конгрес је једнодушно изјавио да је „једини пут, који може задовољити опште интересе Француске, Швајцарске и Италије међународна линија Лон—Ле—Соније—Женева“. Усвојене резолуције конгресне такве су, да ће чинити пројекту да одма ступи на пут остваривања. Тако Фосилски тунел данас нема противника већ само оне, који имају каквог интереса локалног или изборног. У Француској, као у Швајцарској и Италији, много политичара међу којима г. Trouill, министар трговине, држи, да је Фосилски тунел једно животно питање за будућност Француске. Линија из Париза на Симплон кроз Фосил победиће дакле противљења јавна и тајна.

Када се остваре споменуте радње у Француској, Швајцарској, Италији и на Балкану биће готова линија Париз—Одеса, и оствариће се скраћени формални закључак међународног одбора за Фосилски тунел: „Да данас комуникације између латинског и словенског свијета морало су издигн кроз Њемачку. Хвала грађевинама и исправљанама пројектираним, односи латинско-словенски постојаће унапријед мимо земљишта ъемачког“. И ако је истина да је афирмација приближења с Италијом данашња политика, ништа не може снажње допријети тој, као што говори г. III. Лоава „него ова линија, која ће нас везати са Русијом — овога пута преко Рима“.

Тако пише г. III. де Ларинјер, одакле видимо, да се журно и енергично ради на предусловима „Трансбалканске“ жељезнице. Када се они предуслови доврше, она ће остварити и линију Нип—Бар, јер Француска, Италија и Швајцарска, које веже уједно један исти интерес против растеће силе Њемачке, тражиће ту везу са балканским земљама и јужном Русијом, гдје им се отварају нове пјаче њиховој трговини и индустрији, рапта су већ и почеле огромне новчане своте трошати. А с њиховим економним интересима слажу се потпуно интереси Русије и Турске, да и не спомињемо Балканске државице, па да ли ће превагнути интереси саме Њемачке и Аустро-Угарске!

Књижевност, умјетност и просвјета.

† ПЕРО ЂОРЂЕВИЋ

У Београду је прошле недјеље сахрањен у цвијету живота један вриједни трудбеник на књижи и пројекти српској, који је за собом оставио богато и трајно наслеђе осјећаја по свим крајевима српским, који су у његовој будној и непомућеној души вадала једну цјелину нераздијелу састављали; а каклу је љубав и поштовање тим својим радом стекао у својој ужој отаџбини, у круговима, у којима је радио, код људи, с којима је сваки дан био, то се видјело на његовом саводу, и те поште и љубави били су рјечити тумачи први људи данашњи у пресјени Краљевине Србије: генерал Јован Милковић, пресједник Академије наука, Ђорђе Симић, пресједник државног савјета, Гаага Гершић, сенатор и државни савјет

ник. Како је пак био љубљен у кругу својих рођених, најбоље нам каже смрт његове матере која доживљава у Београд и напавши мртва свога сина, није га могла преживјети, него исти дан од тешкога бола умрла!

„Београдске Новине“ овако пишу о раду милог покојника:

„Смрћу Пера Ђорђевића губи Српство великог човјека. Он је припадао цијеломе Српству и његову је смрт дужан ожалити басколик народ српски“

Ђорђевић је својим радом развијао велико начело, које је истакло Доситије а научно развили Вук и Даничић. Он је наставио рад ова два великана, а био је ученик Даничићев. После Јована Бошковића остао нам је он као представник српске филологије.

Писао је Ђорђевић доста. Писање му се одликује темељитишћу, а признато је од најовољивијих критичара. У главном он је лингвиста, а као такав је у првом реду синтактичар. Чувена је његова расправа „О реду ријечи у српском језику“.

У стручне чланке писао је Ђорђевић и многе друге ствари. Бавио се школском књижевношћу, и истакао се као писан теорије књижевности.

Пера Ђорђевић није био само књижевник но бјеша и организатор. Као професор умно је организовати школу, која је данас видна у нашој науци; био је вриједан у нашој академији; а као пресједник Књижевне Задруге стекао је симпатије и пажњу цијелога народа.

Таквом неуморном трудбенишћу на општој српској живи и за свету мисао српску, таквом свијетлом карактеру, чиј је живот и по смрти служио за углед млађем нашем нараштају, како се за Српство ради, и ми испод Ловћена са плавог Јадрана сувним очима спуштамо му на свежи гроб неувелик вјенац благодарности и поштовања.

Бог му душу помиловао!

(Примјер за углед.) Ми смо у своје вријеме обратили пажњу на дреску дјетињарију, — да се најблаже изразимо — г. Ј. Томића о Црнојевића Штампарији у његовој „историјској“ расправи „Црна Гора и Црнојевићи“. И према смо као два п два четири доказали крупну заблуду младог „стручњака“, наш доказ није био уважен, јер позвани не мјере код нас ни академске расправе... Тако је г. Љ Стојановић, професор велике школе, узевши ту г. Томићеву управо дјетињску заблуду за научну истину, у „Српском Књижевном Гласнику“ од 1 октобра стао писати ред чланака о „Старим Српским Штампаријама“, и између осталог утврдио, да је млетачки штампар Андрија Торевазић из Ааула у Млечима „подошао и у праву српску штампарiju у којој је 13 марта (по нов.) 1493 године довршио штампање Часловца, прве српске штампане књиге.“ Али г. проф. Стојановић, закршујући своје чланке у свесци од 16 новембра истог листа, на основу ауторитета ученог Јагића, исправља ту голему заблуду, па без уштедања вели: „Према томе отпада први чланак у коме се говори о првој српској штампарiji Андрије Торевазић. Већ се за сада мора узети да је прва српска штампарija била Ђурђа Црнојевића.“ Па г. Стојановић иде још даље велићи: „Немајући сада никаквих позитивних доказа да је Ђурђа откупно готову штампарiju, морамо узети да је она специјално за њега израђена, и ако је тако, онда је и Иван-бег могао имати уочица у осмишљању штампарии, и ако то Ђурђа нијде не спомиње, јер од смрти Иван-бегове до почетка рада на првом црнјелу Октобра протекло је само двије и по године, а то је за оно вријеме мало да би се могли створити једни нови штампарии, за коју ми слова нијесу била изразима.“ Ово се зове истраживати и љубити истину, што и чини правог научника, за то и износимо овај међу нама ријетки примјер за углед. А оно „за сада“ г. Стојановића надамо се да ће импечнути, када се доврши у „Бранкову колу“ штампање „Њеколико питања о Ивану Црнојевићу“, која се радња од љетос налази у рукопису код уредника „Бранкова Кола“. Т.

„Свесловенска изложба у Петрограду“. Београдски „Трговински Гласник“ доноси:

„Славјанскоје Благотворитељноје Обшество“ уз припомоћ „Обшества содејстваја руској промишлености и трговле“, а под највишом заштитом Његовог Императорског Височајства великога Књаза Александра Михайловича — ријешило је, као што смо и раније у нашем листи јавили да приврели у Петрограду г. 1901. Свесловенску умјетничко-индустријску изложбу.

И ако покренут приватном иницијативом, предлог овај наишао је на опште одобравање свију руских кругова тако, да је данас врло јако интересовање о овој изложби, чији је круг сачет много више проширен, по што се у почетку мислило, кад је првобитно предлог о њој иницијет. Па не само да је тај предлог радо прихваћен у руским круговима, него и код свију словенских народа, а нарочито код наше браће Чеха, који ће најјаче учествовати на

овој свесловенској изложби, после Руса, особито својом крупном и ситном индустријом.

У данашње доба, доба образовања националних покрета у цијелој Јевропи и све јачег зближења сродних народа и племена, крајње је вријеме било, да се поради и на што већем зближавању и јачем упознавању словенских народа, који и данас стоје највише растурени и одрођени. С тога је појмљиво радосно подрављање и прихватање предлога о приређивању Свесловенске изложбе у Петрограду у 1904 г., на којој има да се покаже успјех и високи ступањ словенске културе и поред тога, што су словенски народи били најтеже судбине. У то она треба да одбије једном за свагда и оне срамне нападе на Словене, као на народе неспособне за културу, а у исто доба да покаже у неким стварима и надмоћност словенског духа, његову оригиналност. А најглавнија корист од приређивања ове изложбе и учествовања на њој, биће без сумње од узајамног упознавања и што јачег зближења свију словенских народа, мако би духовно уједињење могли да се боре за своја национална права.

Како је приређивање ове изложбе ствар приватне иницијативе, то се је Изложбени Одбор у Петрограду обратио позивом на Словенски Клуб у Београду и замолио га да се он прими посредовања, да и Србија учествује на Словенској изложби.

Прихватајући радо тај позив и видећи огромну корист од учествовања Србије на тој изложби, Словенски Клуб није смио да се примаи те огромне дужности, да он посредује између српских залагача и Изложбеног Одбора у Петрограду, већ је сазвао у тој цијељи збор у „Грађанској Касини“ 17. ов. мјес те да се на њему ријешити питање о учествовању Србије на Свесловенској изложби.

Збор је отворио лијеписм говором предсједник Словенског Клуба г. Ђорђе Симић, пресједник Државног Савјета. Иницијетви у кратко важност ове изложбе, он је нарочито изнио користи за Србију од учествовања на овој изложби и изјавио наду, да ће и збор радо прихватити позив Изложбеног Одбора у Петрограду да учествује на овој изложби. На крају говора напоменуо је, да су се овом појаву одавали сви словенски народи.

Послије краћег савјетовања одбор је једногласно ријешило, да Србија учествује на Свесловенској Изложби па је одмах за тим приступљено бирању изложбеног одбора, који ће прикупљати изложбене предмете. Изабрани одбор одмах се конституисао изабравши: за пресједника г. Ђорђа Симића, пресједника државног савјета; за потпресједнике г. Рашу Милошевића и др. Никола Петровића, а за секретаре др. Мих. Смиљанића и Момчила Нинчића.

(Деветова књига.) Римска „Трибуна“ добила из Лондона по телеграфу извјештај о књизи бурског генерала Девета и о утиску, који је произвела у лондонској штампи. У скромности пишчевој, и баш због ње, карактер се његов истиче, уздижући се горостасно изнад свег приповједања као мједени кип. Отпочео је као прости војник у Наталу, гдје је показао толико способности и храбрости прије великог пораза код Ладисмита, да га је Стејн одма послао као адјутанта Кроуу. Али је доцна присио на мјесто, те је морао гледати, не могући пружити помоћи, велику несрећу, која је била „фатална рату, јер је произвела такан утицај на Буре, да нијесу могли к себи доћи.“ Девет се клања несрећној храбрости Кроувој, али држи, да су погрешке и тврдоглавост старог генерала биле узрок тој несрећи. Кроу је имао ограничити своју храброст за добро и неважност отаџбине, а не јуначити се. Пошто је Кроу пао у ратство, таква је деморализација завладала међу Бурима, да се већ нијесу могли нагнати у борбу. Код Поплар Гроуа, прије него су Инглези и топове намјестили, сва бурска војска стаде бјежати. А мало дана касније један заповједник кукавица, напуштајући положај, допринесе да се Бломфонтен није већ могао обранити. Оних дана код Девета нијесу преставали долазити људи, који су тражили допуст због болести. Видећи то Девет, да се на тај начин војска не распане, даде свима тромјесечни допуст, а он се са мало изабраних склони у Трансвал, крив 60.000 Инглеза. Тада је Оранжева република пагледала сасвим освојена и умирена; али срећом лорд Роберте нареди да се сапа пале, што разјари становништво; и онда Девет заче план, да паа леђа лорду Робертеу подигне Оранже и по могућству Капску колонију. Странице, гдје Девет приповједа, како је са 250 људи претпао проваљати Малазиберга и продору у своју отаџбину, коју су заузимаји 40.000 Инглеза са пет генерала, управо су епске. Један дан је био са свих страна окољен инглеским колонама, само је оставао слободан један излаз, кад ето ти једне друге непријатељске колоне, која и тај излаз заузео. „Срећом сунце зађе, он говори, и ја се осјетих ослобођеном од неизмјерног терета: били смо спасени.“ С дана на дан умножаваху се његови редови. Малодушни

прије три мјесеца, озлојеђени поступањем лорда Роберте, сада су били готови да се боре до смрти. И тада почине прави Деветов период ратовања — период засједа и изненадних нападаја, и инвазија у Капску Колонију. Преко 70 колона било је отправљенова њим, али у залуд; саградили су се блокхаузи, потропиши стотине милијуна; али Девет увјерава, да се тим средством није ухватио ниједан Бур. Девет брани Булера, тврдећи да је његов задатак био претежак; али не штеди Роберте, који је изао 16 војника против једнога, и који је затекао Буре у часу њиховог изнемагања и деморализације. „У осталом, наставља Девет, он је био најбољи мој наредник у врбанању, јер је својим поступањем нагоио Буре, да се поврате под моју заповијед.“ О осталим генералима инглеским говори са поштовањем, али генерала Кнокса подругљиво називаје „старим пријатељем“, јер га је шест мјесеца довио, а никад му се није могао ни приближити. Општи је утисак књиге, да отпор буреки штапе имати сасвим друге посљедице, да су били боље организовани. Сваки је војсковођа радио по својој глави, немајући централне заповиједи. Дио инглеске ратне политике, који је најуспјешније дјеловао, била је политика девастације, што је лишило борце потребитог издржавања животног, па касније уништавање кућа без примања нејачи у концентрационе догоре. Девастација земље, која је довела до гладне нека одјељена бораца; страдање жена и дјеце и незадовољство све веће становништва принудило скупштину у Ферарингунчу, да прими мир са шездесет против шездесет гласова. Девет је на тој скупштини до гласовања био најжешћи противник мира, па се већини подложио. „Делинус“ вели: „Књига Деветова једнака је његовим најсрећнијим успјесима на бојном пољу. У ствари је и она тежак удар; једно дивно изненађење с његове стране“. „Морнинг Леадер“ вели: „Девет је не само најојачија слика војничка, него и најбољи историчар југафричког рата.“ „Дели Кроникле“ вели: „Не држимо да је Девет кавао све истине, али одиста што је кавао није него истина.“ Консервативни „Стандард“ нехотице учинио је највиши комплимент Девету, велићи: „Ова књига ће имати ту посљедицу, да отурије умове нових бурских нараштаја против Инглеске“.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Ћетиња, 29 новембра.

† Ђуро Поповић

Главни школски надзорник

У недјељу је преминуо г. Ђуро Поповић, главни школски надзорник, чија је смрт изазвала опће саучешће у свим круговима престоницим, у којима је био и љубљен и поштован, као примјеран грађанин, ревносни трудбеник на нашем просвјетном пољу, и добар отац фамилије.

Добивши образовање у Русији, Ђуро Поповић служи своју отаџбину као народни учитељ, па као главни школски надзорник цуних четрдесет година, тако га видимо на челу наших учитеља, најодличних и најаслужнијих трудбеника на ошој њиви народној, и што то можемо признати нашем учитељству, без сумње, доста је допринио Ђуро Поповић као старији друг добријем примјером, па као старјешина очинском мудрому и благом ријечи. Под његовим надзорништвом почели су се код нас штампати уџбеници за наше школе, на којима и сам марљиво трудио. Он је био један од оснивача нашег првог културног друштва, Ћетињске Читаонице, коју је ваада подржавао и као члан, и као одборник њене управе, и као њен пресједник.

У понедељник му је био сјајан савод. Све јаше средње и основне школе, мушке и женске, предначиле су у саводу са наше вијенаца, пјевајући на ивијенице тужао „Свјати Боже.“ За могобројним свештеноством мртвачку скрињу притила је тужна фамилија, можемо рећи, са свим грађанством ыетињским листом. Било је мјеста гдје је савод загушвао широке ыетињске улице тако, да се морао заустављати. Свак је хтио да одаде посљедну пошту доброме и заслуженом човјеку, ма да је сиијег падао. Пред основном женском шко-

лом спровод се зауставио, и последице кратког помена, који је ту свештеноство извршило, бајачки учитељ г. И. Бољенић држао је охладу бесједе, коју је овако завршио: „Неваборављени надзорнице! Теби је душевност била највећа светиња. Ти се никад и нигде не покажа силен и власан у своме пошви, но скроман и свакоме брат, друг и пријатељ. Твоја уљудност, твоја скромност, твоја правичност и твој стални карактер остаће међу нама неизгладивим примјером. У теби губимо учитеља реда и рада, морала и карактера, губимо васпитања људи. Ти си одговорио твојој пошви, као учитељ, као надзорник и као човек; за то нека ти је слава и међу нама вјечни помен!“ Говорнику је свака ријеч из душе и срца извирала и напла је општега одива.

Послије опијела у Влашкој цркви, други говор је држао г. проф. Л. Перовић, а трећи говор ријечки учитељ г. А. Јовићевић на горобу, докле је сав спровод допратио заслужног саграђанина.

Лако му души и вјечнаја памјат!

У идућем броју донијећемо потање податке о животу и раду покојниковом.

(Наименовање.) Г. Анђело Карминати наименован је црногорским консулом за град Милан и његову област.

(На знање.) Руски Главни Штаб је обавио Књ. Министарство Иностранних Дјела да они црногорски младићи, који се пиљу у руске јункерске школе, морају све своје документе који су им за пријем потребити, на руски јазик превести и превод аванично одостворити.

Књ. Минист. Иностр. Дјела.

(Наш извоз стоке.) Ове године је у Бару укрцано преко двадесет и пет вљада ситне стоке, које су француски параброд одвели у Марсел, а извозачи су и ове године били г. Вуко Вулетић и г. Акан Марић. Осим тога наша ситна стока извози се разним путевима у Италију, Аустро-Угарску и Турску. За то су и ове године биле добре цијене на нашим пазарима, тим више, што је стока ове године изванредно добра. Чујемо да неки наши трговци са г. В. Вулетићем справљају да извезу један параброд говеди на Малту, куда су се последиће двије-три године била престаја говеда извозити. Ми се овоме радујемо, и жељели бисмо да се ова пјада за нашу говед стална сачува, на корист наших произвођача.

(Вријеме.) Вријеме је прелијепо а студен до — 5 Р. одма пошто сунце заје.

(Из управе вароши Цетиња.) Прошле и ове недеље било је странаца на Цетиње 122 и то: Из Аустрије 69, из Италије 4, из Турске 47, из Њемачке 1, из Француске 1.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“

СОФИЈА, 24 новем. — У владиним круговима сматрају реформе недовољне.

ЦАРИГРАД, 24 новем. — „Малумат“ хвали Султана, који је наредно мјере без разлике народности и вјере. Најбољи резултат обезбјеђује генерални инспектор, који данас креће у Солун, да све надгледа.

АТИНА, 24 новем. — Ново министарство је овако састављено: Делијанис пресједник и финансије, Мавромикалис унутрашност, Луковник Лемитис рат, Скувес иностранство, Ромас наставу, Зидомалис мрарицу, Карапанос правосудје.

БИОГРАД, 24 новем. — Влада је извршила програм на основу аутографа Краљева управљеног Цинцар-Марковићу.

ПАЗИЗ, 24 новем. — Поводом интервелаације о афери Хумбертовој у камари велики нереди. Министар правосудја тешко увијеђен. Камара је два члана искључила војничком силом. Саветов је изазвао министра правосудја на двојој.

БИОГРАД, 25 новем. — Програм нове владе је објелодањен. Она

ће његовати коректне односе са свим велесилама, особито ће развијати садашње искрене односе са братском Русијом, и све боље односе са Аустро-Угарском, с којом Србију нежу многи интереси. Предузеће ревизију устава, која је постала потребитом.

ПЕТРОГРАД, 26 новем. — Цар је управно дневну заповијед којом је мрарици позивљући се на славу и племенито дјело ослобођења Словена у Турској навад 25 година, изражавајући убјеђење, да ће војска и мрарица тако и у будуће испуњити своју дужност.

БЕРЛИН, 26 нов. — Њемачка и Инглеска управиле су ултиматум Венецуели, са изјавом да ће увести потребите мјере ако њихови вјатјени не буду испуњени.

БИОГРАД, 26 новем. — Уредник „Малих Новина“ Тодоровић осуђен је на три мјесеца тамнице за увреду Салтава.

ЦАРИГРАД, 26 нов. — Генерални инспектор Хилви папа и његов адјутант Навир папа јучер су били примљени Султаном па су специјалним новом отпутовали у Солун и Скопље.

БЕРЛИН, 27 новем. — Дипломатски преставници ъемачки и инглески оставили су Каракас, не примивши одговор од владе венецуолске у 24 уре пошто су јој предали ултиматум.

— „Волфбир“ доноси из Цариграда да већина посланика сматра реформе за Македонију способним да побољшају положај, у пркос неким недостацима.

БУКАРЕШТ, 27 нов. — Поводом 25-годишњице освојења Плевне пјешадија је поднијела Краљу на дар симболичну слику од мједи која преставља прелазак Дугава и битку код Гривце. Краљ је захвалио, сматрајући дар као нов доказ вјерности и драга успомена рата, у ком се цијеладија тако одликовала. Краљ је увјерен да ће протшла слава дјела храбрости војску у будућности.

ЛОНДОН, 28 новем. — „Рајтер“ доноси из Каракаса да су четири ратна брода венецуолска ухваћена инглеско-њемачком флотом у луци Лагваира. У Каракасу су затворени сви инглески поданици.

КАРАКАС, 28 новем. — Овдје настањени 97 Њемаца затворени су пошто су били венецуолски бродови ухваћени. Влада велики узбуна у граду. Народ чини патриотске манифестације. Покушали су да напалу ъемачки консулат, вичући: „смрт Њемцима“. Заставу ъемачку и инглеску су погрдили. Положај врло критичан.

ПЕТРОГРАД, 29 нов. — Поводом 25-годишњице освојења Плевне Цар је управно Великом Књазу Михајилу Николајевићу и бившем ратном министру Милутину писма, у којима им изражава најтоплију благодарност.

БУКАРЕШТ, 29 нов. — Поводом 25-годишњице освојења Плевне држано је благодарење у присуству Краља, Престолонаследника, министара, иностраних војничких атапеа. Камара је вотирала 500.000 франка да се у Букурешту подигне споменик независности.

БЕРЛИН, 29 новем. — Рајхстаг је примио енблоск царинске тарифе.

ЛАГВАИРА, 29 нов. — Влада велико убуђење. Одговор владе венецуолске предат је јучер Њемачкој и Инглеској америкаским консулом. Сви Њемци и Инглеси затворени пуштени су на слободу. Влада чини журне припреме за отпор. Топови и муниција се преноса из Каракаса. Три венецуолска брода ухваћена потонула су.

ЛОНДОН, 29 нов. — Ресервна ескадра у Девенпорту добила је наредбу да стоји припремна. „Делимаљ“ доноси из Вилимптата да се

град утврђује, консули инглески и ъемачки са другим поданицима ъемачким и инглеским да су аретирали а њихова имовина секвестирама са једним инглеским парабродом. Интервенција америкаског консула није имала успјеха. „Стандард“ доноси из Вашингтона, да све вијести о намјери вјатјите Венецуеле немају основа.

ПЕТРОГРАД, 30 нов. — Аутограф Царев адмиралу Великом Књазу Александру спомиње са признањем славна дјела бродовља да Црном Мору и Дунаву за вријеме турско-руског рата.

ЛАГВАИРА, 30 нов. — Венецуолска војска заузимље стратегичне тачке. Савезничка флота ухватила је данас три брода, а четвртог опште-тила.

КАРАКАС, 30 нов. — Влада је позвала на оружје све људе од 18 до 50 година за народну обрачу.

ВАШИНГТОН, 30 нов. — Америкашки консул из Каракаса телеграфира да Венецуела предлаже, да питање ријечи арбитраж.

РИМ, 30 новем. — По „Патрији“ бродовље је добило наредбу да што прије крене пут Венецуеле.

Службене Објаве.

О Б Ј А В А

Пресудом Окр. Улицког Суда, износи се на јавној продаји кућа кап. Крцуна Војводића налазећа се у Улицу махалу Метеризе.

Кућа је дугачка 14 метара широка 5 мет. и 80 центиметара, предграђена на двоја са добрим таваном.

При кући се налази биестијерна и један черек башче засађен лозом и другом вољком. Кућа е башком граници синова Смаил-паше, башком попа Јована Вујановића, башком Андрије Новаковића и путом.

Кућа са припадајућом зградом и биестијерном уцјењена је 1200 круна.

Ко жељи исту купити нека се пријави канцеларији овога суда, гдје ће се вршити липитација 24 новембра, 21 децембра ове год и 24 јануара 1903 год и то у 3 сата последице подна. Иста се неком неће уступити испод $\frac{1}{2}$ процијењене вриједности.

Пошвају се сви они који имају право прече купње према Оп. Им. Законику чл. 55, да се пријаве суду прије почетка прече продаје. Липитанти морају положили 10% кауције од процијењене вриједности било у готовом новцу, било са непокретношћу, било сигурним јемством.

Улице, 11 новембра 1902 год.

Из кан. Окр. Улицког Суда.

Р. 180 Бр. 334 2—2

О Б Ј А В А

С којом се износи на јавној продаји од имања Сељима Крњића из Бериславца, следеће имање, и то по његовом захтјевању, као и по судској пресуди, за одужити дуг којига дугује његовим дужитељима.

1. Комад у Бостан Бериславце од истока раде 3 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ рала оранице, граници се до комшија, од истока и сјевера сеодки пут, од запада државна пјада, од југа Ибраим бег Аверић аемљом, речени комад уцјењен је 775 круна.

2. Комад од 7 рала оранице на западној страни раде у Бериславце, на којој се истој земљи налазе кућа на под у којој има дужине 9 метара и 50 цент. а ширине 6 метара, кућа поземљуша при истој кући на под, дуга је 9 метара и 50 цент. а широк 7 метара, без речене 7 рала има при кући простор обора, стоговишта и нешто бостана у обору се налази биестијерна. 7 рала земље оранице уцјењено су 1680 круна. Кућа на под, стоговиштем и мало бостана и дијелом биестијерне уцјењена 800 круна, а кућа поземљуша са обором, стоговиштем, дијелом бостана, и дијелом биестијерне, уцјењено је 400 круна, која се налази међу комшијама од истока државна пјада, од запада сеодки пут, од сјевера Аверић аемљом, и кућом, Стево Перов аемљом и пут, од југа Мустафа Абдигић и Ибраим бег Аверић аемљом.

Од горње имовине само држи Сељим 2 рала оранице, с мало бостана, стоговишта, кућа на под с обором, кога би купно одмах има над њим право, а за друго више речено имање које држе дужитељи, онај што га би купио постаје власник имовине, а земља остаје и даље на државне садашњим држитељима а да се ње дају дохотак.

Сва више речена имовина уцјењена је 3615 круна.

Позивају се сви који би жељели купити, као и они који имају право прече купње да присуствују продаји која ће бити

у Бериславце 16 новембра и 16 децембра 1902 године и 16 јануара 1903 год. ког ће се последице дана уступити понудиоцу највише цијене али никоме испод $\frac{2}{3}$ од суме коју је одређена комисија уцјијенила.

Број 630.

Зста, 28 октобра 1902 год.

Кан. Тодор Тодоровић.

Р. 358 Бр. 335 2—2

Приватне Објаве.

О Б Ј А В А.

Овијем потписани даје на знање својим колегама, да је справан продати сопствену и добро уређену апотеку. Ко би је жељео купити, нека се обрати за подробности потписатом.

Подгорица, 24 окт. 1902 г.

Никола Сундечић

магистар фармације.

Р. 36 Бр. 79 6—6

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Уцвијељеним срцем јављам свим пријатељима, да се мој никад непрежаљени родитељ

Ђуро Поповић

Књ. Главни школски надзорник,

преселно у вјечност 24 гек. мјесеца у 10 сати прије подне, а сјутра дан предат матери земљи у мјесном гробљу, у 4 сата последице подне.

Овом приликом сматрам за свету дужност из два душе изразити топлу благодарност Њ. Њ. К. К. Височанствима — Господару, Књазу Нашљеднику и Њ. Височанству Књ. Мирсу на израженом саучешћу.

Срдачна хвала Његовом Високопреосвештенству Господину Митрополиту Митрофану, који уз асистенцију више свештеника над покојником у кући даде молитвени помен.

Особита благодарност нека је државном саветнику г. војводи Шаку Петровићу, који походи болесника за живота и испрати до вјечне куће Хвала г. г. министрима и њиховим госпођама: Божи Петровићу, Пљаменцу, Матановићу и Вуковићу на саучешћу и пратици. Нарочита хвала началници Царског Института госпођици Мертваго, која са својим наспитаницама испрати покојника и на гробу вијенац положи. Дужност нам је срдачно заблагодарити шефу сани тета г. Др. Перавићу и гну Огњеновићу, који се својим трудима, да нам покојника из чељусти смрти отргну. Хвала нека је г. г. свештеницима: проту Матановићу, протођакону Радичевићу, Луки Лопчићу, Васу Вукотићу, Милосаву Томићу, Михајлу Јовићевићу и Ђуру Ковачевићу, који покојника онако хришћански опојаше. Тако исто и свему учитељству Црногорском на топлем саучешћу и положеном вијенцу у знак синовље љубави и благодарности. Понаособ г-ну Перу Ст. Мартиновићу, који положи вијенац као параз признања своме незаборављеном шефу. Нека је хвала наставницима и ученицима средњих и основних мушких и женских школа на Цетињу, а тако исто и добросе школе, који својим присуством спровод увеличаше.

Срдачна хвала и мојим драгим ученицима Ш-ке године богословско-учитељске школе, који такође вијенац положише.

Нашу жалост у велико је олакшало онако искрено и топло саучешће свега цетињског грађанства оба пола, као и из околине: Дољепкрајаца, Бајца, Цеклићана и Доброљана, на чему нека им је особита благодарност. Понаособ хвала г. г. говорницима: учитељима Бољенићу, Јовићевићу и проф. Перовићу, који се својим говорима онако дјарљиво са покојником опростите — Снима и свакоме ко нам за којим путем иарава саучешћа пружи, нека је наше вјечито признање и благодарност.

Цетиње, 29 XI. 1902 год.

Ожалошћени:

Лазо Ђ. Поповић

с породицом и осталом родбином.

Р. 356 Бр. 89 1—1